

PSYCHOLOGIE U NÁS A JINDE

III. STRETNUTIE PSYCHOLÓGOV PODUNAJSKÝCH KRAJÍN V SMOLENICIACH

Pod patronátom akademika K. Šišku, predsedu SAV, usporiadal Ústav experimentálnej psychológie SAV tretie stretnutie psychológov podunajských krajín, ktoré sa konalo v dňoch 24.–28. IX. 1973 v Smoleniciach. Otvorenia sa zúčastnil a zasadnutie pozdravil aj člen korešpondent ČSAV M. Repáš, generálny sekretár SAV. Na stretnutí bol prítomný aj predseda Medzinárodnej únie psychologických vied prof. J. Nuttin, ktorý predniesol pozdravný prívet a aktívne sa podieľal aj na odbornom programe.

Stretnutia sa zúčastnilo 82 psychológov z toho 38 zo zahraničia, z čoho bolo 28 zo socialistických, 10 z ostatných štátov. Sovietsku delegáciu viedol zástupca riaditeľa Psychologického ústavu AV ZSSR J. M. Zabrodin, ktorý na otvorení predniesol zdravicu v mene predsedníctva Spoločnosti psychológov ZSSR.

Zasadnutie pozdravil listom predseda vlády SSR prof. P. Colotka.

V rámci otvorenia predniesol D. Kováč prednášku o psychologických problémoch laterality.

V priebehu stretnutia sa konalo 5 sympózií zameraných na tématiku riešenú v Ústave experimentálnej psychológie SAV v rámci štátneho bádateľského plánu výskumu.

Prvá časť každého sympózia sa venovala výsledkom výskumu vykonaného v rámci ÚEP SAV a tieto sa potom v diskusii a po ďalších referátoch konfrontovali s názormi zahraničných aj domácich účastníkov.

V sympóziu o problémoch diferenciálnej psychofyziológie človeka jeho vedúci A. Uherík podal v úvodnom referáte prehľad metodologických problémov psychofyziologického výskumu u ľudí, pričom sa zamerával na skúmanie vzťahu introverzie, extravenzie a neuroticizmu k vlastnostiam nervového systému. K tejto tématike odzneli aj príspevky V. Bíru (Bratislava): Vplyv neuroticizmu na bioelektrickú reaktivitu kože, A. Stančáka (Košice): Vzťah medzi adrenálnym kortexom a emóciou, J. A. Graya (Oxford): Behaviorálne meranie citlivosti na frustráciu u detí, L. S. Cvetkova (Moskva): Metodologické problémy neuropsychológie v ZSSR a J. Strelaua (Varšava): Alfa index vo vzťahu k temperamentálnym rysom osobnosti. Na praktické použitie psychofyziologických metód bol zameraný

príspevok E. Richterovej-Rothovej (Berlín): Príspevok k diagnostickej diferenciácii niektorých patologických skupín pri multivariačných psychofyziologických testoch.

V ďalšom sympóziu sa riešili psychologické aspekty systému „človek–počítač“. Sympóziu viedol M. Stríženec. V úvode podal prehľad výsledkov psychologickéj analýzy práce a ich využitie pri výbere operátora a programátora počítača. Vychádzal z literárnych údajov, aj z vlastného terénneho výskumu. Na túto tému boli zamerané aj ďalšie príspevky, V. Brožovej (Bratislava): Možnosti využitia socio-psychologických aspektov v systéme človek–stroj, G. Farkaša (Bratislava): Skúsenosti s programovaním na malých počítačoch, H. Pitariu (Kluž): Psychologický výber programátorov a V. Benešovej (Praha): Výsledky psychologického výskumu operátorov počítačov. Z inžiniersko-psychologických hľadísk k tejto tématike referovali A. A. Mitkin (Moskva): Inžiniersko-psychologické projektovanie prostriedkov zobrazenia informácie a J. M. Zabrodin (Moskva): Zistenie a spoznanie akustických signálov.

Teoretické a empirické prístupy k pamäti a zabúdaniu boli predmetom tretieho sympózia, ktoré viedol I. Šipoš. V úvodnom referáte sa zamerával na rekogničnú pamäť, zatiaľ čo o vplyve individuálnej úrovne nervovej reaktivity krátkodobej pamäti pri rôznych percepčných podmienkach referoval C. Voicu (Bukurešť), o reštrukturalizácii funkcií pamäti ako výsledku manipulačnej aktivity fylogenetického štádia opíc M. L. Mártonová (Budapešť). J. P. Zubek (Manitoba) mal referát na tému: Pamäť a senzoričná deprivácia, R. Huybrecht (Berlín): Experimentálny výskum organizácie pamäti pri učení postupných sérií udalostí. V závere podal I. Šipoš prehľad kolektívnych výskumov, vykonaných s O. Halmiovou a O. Arochovou zameraných na vplyv krátkodobej pamäti na hľadaciu činnosť.

D. Kováč viedol štvrté sympóziu, na ktorom sa riešil problém merania laterálnej preferencie. Sám sa v úvodnom referáte zamerával na meranie laterálnej preferencie na základe subjektívnych údajov. Ďalšie aspekty laterálnej preferencie boli predmetom referátov jeho spolupracovníkov (I. Ruisel: Točivosť ako forma prejavu laterálnej preferencie, G. Horkovič: Psychotopologické aspekty laterálnej preferencie). V. Smiljanič-Čolanovičová (Belehrad) referovala o meraní rozličných aspektov a stupňov dominancie ruky,

T. Kohlman a M. Jossová (Viedeň): Problémy laterality u detí a mládeže s mozgovými poškodeniami a neurotickými syndrómami. M. Trávníková (Bratislava) predniesla koletívny referát (J. Černáček, J. Jágr): Kvantitatívne vzťahy medzi motorickou dominanciou a stupňom rozumového vývoja človeka.

Piate sympóziu bolo venované psychologickým aspektom stresu. Po uvedení tejto problematiky J. Danielom predniesol L. Mikulaj spoločný referát spoluautorov (J. Daniel, L. Vražda): Psychické a endokrinné faktory pri opakovanom strese u človeka. O ďalších, najmä fyziologických a patologických aspektoch stresu referovala E. Gulianová (Bukurešť): Hluk ako stresor a N. Némethová (Budapešť): Problémy stresu a diagnostické možnosti pri malých tumoroch u detí.

Na problémy kognitívneho stresu, hlavne v spojitosti s prácou operátora boli zamerané príspevky W. Hackera (Drážďany) a Zb. Bureša (Praha). Percepčno-kognitívnu záťažou z hľadiska individuálneho starnutia sa zaoberal R. Kostolanský (Bratislava).

Ďalší zahraniční účastníci (19) prezentovali svoje referáty v troch polytématických zasadnutiach. Vzhľadom na to, že referáty pracovníkov Ústavu experimentálnej psychológie SAV boli in extenso publikované v *Studia psychologica* a každý účastník ich mal už počas sympózia k dispozícii, bolo možné k nim podrobne diskutovať. Diskusia ukázala, že tak zameranie výskumných úloh ako aj spôsob ich riešenia a dosiahnuté výsledky možno považovať za akútálne pre rozvoj psychologickéj teórie a pre našu spoločenskú prax. Súčasne bolo možné konfrontovať naše prístupy s ďalšími, ktoré boli obsahom príspevkov zahraničných účastníkov. Aj keď počet prednesených referátov v jednotlivých sympóziách neumožňoval riešiť všetky aspekty príslušného problému, zistil sa celý rad novších prístupov, ktoré bude možné uplatniť v ďalších výskumoch aj pri aplikácii výsledkov výskumu. Za významné možno považovať aj to, že sa pri neformálnych stretnutiach psychológov zo socialistických krajín prediskutovali formy ďalšej spolupráce, čo sa prejaví aj v uzavretí dohôd o spolupráci, najmä medzi ústavmi akademií. Príspevky zahraničných účastníkov budú postupne uverejňované v *Studia psychologica*.

Na základe pozvania maďarskej delegácie by sa najbližšie stretnutie malo uskutočniť v Maďarsku. J. Daniel

ZPRÁVA O TEMATICKÉM STUDIJNÍM ZÁJEZDU PSYCHOLOGŮ PRÁCE DO SSSR

Ve dňoch 19.–30. ríjna 1973 navštívila skupina 24 českých a slovenských psychologů práce hlavní psychologická pracoviště v Moskvě, Leningradě a Jaroslavi. Zájezd připravila sekce psychologie práce Čs. psychologické společnosti při ČSAV (česká část).

Cílem zájezdu bylo získání přehledu o náplni vědeckovýzkumné práce, organizaci studia psychologie na vysokých školách v SSSR a v neposlední řadě posílení existujících a navázání nových osobních kontaktů se sovětskými psychology za účelem další spolupráce.

Naší skupině se dostalo všude pozorného a srdečného soudružského přijetí. Úvodem obvykle vedoucí pracoviště přednesl celkový přehled činnosti instituce, načež jednotliví vedoucí úseků a oddělení podali přehled řešených úkolů. Závěrem následovala beseda s dotazy hostů a prohlídka laboratoří.

Psychologická fakulta Moskevské státní university

Skupinu čs. účastníků přijal děkan psychologické fakulty akademik A. N. Leonťev, který ji seznámil s organizací práce fakulty. Fakulta se dělí na sedm kateder (obecné psychologie, psychofyziologie, neuropsychologie a psychopatologie, sociální psychologie, psychologie práce a inženýrské psychologie, pedagogické psychologie a pedagogiky). Katedry mají 1–2 laboratoře. Laboratoř experimentální a aplikované psychologie má statut katedry.

Studium je podobně jako u nás pětileté a příprava posluchačů je zaměřena na získání širokého profilu a některých specializací. Specializace začíná od 3.–4. ročníku. V Moskvě se nejvíce věnují neuro-psychologii, inženýrské psychologii a psychologii práce, sociální psychologii, pedagogické psychologii.

Na fakultě je silná vědecká studentská organizace. Pořádají letní psychologické školy (25 dní), na jejichž řízení se podílejí hlavně starší studenti.

Přijímají posluchače ze všech oblastí SSSR, a to nazákladě konkursní zkoušky, testy nepoužívají. Poměr přijímaných posluchačů k odmítnutým je přibližně 1:6. Moskevská psychologická fakulta má vypracován zvláštní studijní plán.

Při prohlídce laboratoří měli návštěv-